

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani [Katol. Tiskarna], naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

17. maja 1917

Usodne oči.

(Ruski spisal N. A. Vrocki.)

Našo baterijo so prestavili v Majjurk, ki je bil najbolj nesnažen trg, v katerem razen židov in po ulici tekajočih svinj ni bilo nikogar. Meni so dali dve sobi v hiši Movša Dilonšteina. Nastanil sem se v eni izmed njih, drugo, majhno, napol temno sem porabil za spalnico. Kmalu sem razpostavil svoje nič kaj razkošno imetje: posteljo, dva kovčka, mizo, stol in zofo... Da, zofo... Dasi mi je bila povsem nepotrebna in le za breme pri selitvi, vendar sem jo že četrto leto vlačil s seboj ter s tem zbujal dovtipe pri tovariših, češ, da se pripravljam na rodbinsko življenje ter si polagoma prirejam pohištvo. Zofo pa mi je ostala po pokojnem prijatelju, ki je umrl na njej in me pred smrtjo prosil, naj jo vzamem za neki dolg.

Življenje v Majjurku je bilo kaj enostavno: Zarana smo imeli opraviti pri bateriji, zvečer smo igrali ali šli na sprehod na konjih. Dolgčas je bil strahovit.

Dan smrti svojega prijatelja sem prebil navadno doma. Tudi to leto nisem šel v družbo; čital sem, kadil, potem večerjal in se vlegel spat. Toda spanja ni bilo... Ležal sem v postelji in oči so mi obstale ob zofi, na kateri je umrl moj prijatelj Pavlovski. Mesec je le slabo osvetljeval sobo, njegovi žarki, prodirajoči skozi široke španje polknice, so se razprostirali ob zofi podolgem... Nakrat sem opazil, da me je raz zofe gledalo dvoje živih oči. Ne telesa niti lica ni bilo moči videti, samo oči, velike črne oči so me gledale srpo in otožno, kakor bi me prosile pomoči. Izraz očem je bil tako mučeniški, da nisem mogel prenesti tega pogleda in skušal sem, da se mu izognem, toda znotraj mi je nekaj klicalo: »Glej nas, glej!«

In gledal sem ter občutil strašno grozo. To niso bile oči Pavlovskega, niti nobenega izmed mojih znancev. Vedel sem, da jih vidim prvič in še nikdar nisem opazil takega pogleda.

Mesec je zakril oblake, v sobi je bilo temno, toda jaz sem videl zmerom te grozne oči... preseče, mučeniške. Obrnil sem se z licem proti steni, prizadeval si zaspati, toda nisem mogel... Čutil sem, kako me je pogled teh oči prešinjal preko hrbta; čutil sem ga nekje v globeli svojih možgan; videl sem ga, dasiravno sem ležal z zaprtimi očmi. Prižgal sem svečo in oči so zginitile. — Popušil sem nekoliko svalčic, pogledal na uro — bilo je pol treh. Spanec me je jel premagovati. Pokrižal sem se, upihnil svečo, ker sem se hotel vleči, ne zroč na zofo toda nekaj me je prisililo, da sem jo pogledal postrani. Uprav te iste preseče oči so

me gledale... Vnovič sem prižgal svečo in presedel do svita pri mizi, kjer sem končno zaspal sklonjen nad knjigo, ki sem jo čital, da tako ubijem čas do jutra.

Nikomur nisem povedal ničesar o tem, kar sem videl to noč, in ves prestrašen sem čakal druge noči, boječ se, da me te grozne oči pripravijo zopet ob spanje; vendar noč je pretekla mirno, oči se več niso prikazale. Pomiril sem se in pripisal

to prikazen preprosto svojim vznemirjenim živcem pod vplivom otožnih spominov na smrt Pavlovskega...

Preteklo je več nego pol leta. Vse baterije brigade so prešle na prostor, kjer so se urile v streljanju. Nokoč se je sešlo pri meni nekoliko tovarišev; použili smo malico ter se vsedli h kartam. Oni, ki niso igrali, so sedeli okoli mize in pili pivo. Poročnik Ivinski je ležal na zofi.

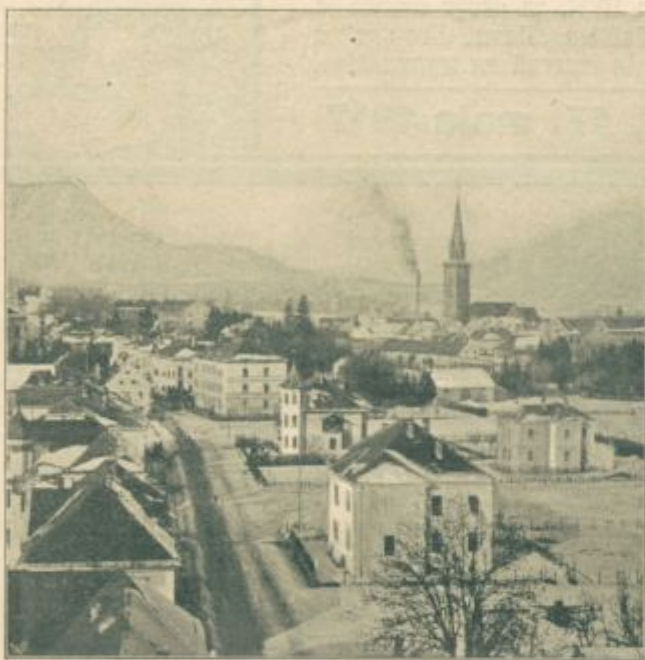

Mihelangelo: Pietà (Usmiljenost).

»Veš, Smirnov, jaz pojdem kmalu v službo v Sevastopol,« mi je dejal.

»A kako to?«

»Zamenjati hočem s Korencevim. On si želi priti v naš kraj, mene pa vleče na jug. Od strani poveljnikov ni ovir; čez šest tednov pogledam mogočno Črno morje

Beljak na Koroškem.

s prelestnega obrežja Krima, namesto naše gnile reke, ki se vali po pesku.»

»Kdo je Korencev!« vpraša eden izmed častnikov.

»On ni iz naše šole, marveč je prestavljen k nam od pešcev.«

»Škoda, da odhajaš.«

»Riba išče, kje je voda globokejša, človek pa, kje bi se bolje počutil.«

Pogledal sem Ivinskega. Poleg njega na zofi so se prikazale zopet te grozne, črne oči, ki so me z izrazom velikega trpljenja uporno gledale.

»Kaj je s teboj?« me vpraša eden izmed tovarišev.

»Gospodje, ali vi ne vidite ničesar ondi... poleg Ivinskega, na zofi?« sem vprašal, kazajoč z roko v tej smeri, odkoder so me oči gledale.

»Ničesar,« mi odvrne nekoliko glasov.

»Ničesar?«

»Zares ničesar. Ivinski tam leži in ničesar drugega.«

»Povej, Ivinski,« vprašam, ko sem se nekoliko pomiril, »ali si znan s Korencevim?«

»Ne,« mi odvrne.

»Ali ga nisi kdaj videl?«

»Nikdar.«

»Nisi videl njegove slike, fotografije?«

»Ne. S Korencevim sva si jela dopisovati za premestitev s posredovanjem nekega kapitana izmed pešcev, njegovega sorodnika, ki je prišel k naši bateriji poizvedovat, če bi mar ne hotel iti kateri od naših proti jugu.«

»Nu, dovolj bodi, Ivan Semenovič, teh vprašanj,« seže nam v besedo starejši kapitan... »Sanjalo se ti je nekaj, pa hočeš precej poizvedovati. Videti je, da si bil prijatelj brigadnega sodnika. Rajši razdeli kvarte! Pri tem pozabiš na vse prikazni.«

Igro so nadaljevali. Ko so prijatelji odšli, sem se spomnil, da dan smrti Pavlovskega je bil 15. februarja in danes, ko so se zopet prikazale te oči, je bilo takisto 15., in sicer meseca junija.

Vaje so se končale, baterije so se razšle na zimsko stanovanje. Bil sem zopet v Majjurki. Povprašal je kupec za zofo, toda nisem se odločil, da bi mu jo prodal, spomnivši se pokojnega Pavlovskega.

Bil je vlažen dan meseca oktobra; k meni so dospeli tovariši. Prišli so tudi trije častniki od druge baterije; dva sem poznal že dolgo, tretjega pa sem videl prvo krat. Vračali so se iz mesta, toda naliv jih je prisilil stopiti k meni, da se posuše.

Seznanil sem se s svojim novim tovarišem, s poročnikom Korencevim, ki je zamenjal mesto z Ivinskim.

Pogledal sem Korenceva. Bil je visoke rasti, vitke postave, zagorel, z izrazitimi črtami na licu; nosil je svetle očale, bil oblečen čedno, skoro gizdavo. Name ni napravil posebnega vtisa. Ukazal sem, da nam skuhaajo čaja, in nekaj za zobe. Kmalu je bilo vse pripravljeno. Gostje so jedli, se razgreti in postali veselejši.

Jaz sem bil med igralci...

»Odkod imate to granato?« me vpraša Korencev čez nekaj časa, kazajoč na razpočeno granato, ki nam je služila za pepelnik, v katerega smo jaz in moji gostje metali vžigalice in odpadke smodk.

»Kupil sem jo od žida,« mu odgovorim, »bila je še napolnjena z neko strjeno sivo tvarino. Posrečilo se mi je jo osnažiti in sedaj nam služi za pepelnik.«

»Ali je že dolgo, kar ste jo kupili?«

»Že bo tega kake štiri leta.«

»Te granate so nevarne,« je nadaljeval Korencev; smodnikov naboj se strdi v njih tako, da se ne dá odlučiti od stene. Pri nas v Balaklavi se je zgodilo, da se je granata razpočila na mizi vpokojenega topničarskega polkovnika od vžigalice, dasiravno mu je že služila za pepelnik več let.«

»Nu, ta se več ne razpoči, a vrhutega je zmerom nalita z vodo, da se ogorki ne kadé,« sem mu odvrnil.

»Dovolite, da si jo ogledam,« mi dé Korencev.

»Kakor vam drago!«

Poklicali smo slugo, naročili mu, naj iz granate izlije vodo, jo osnaži ogorkov, izplakne ter obriše do suhega. Korencev jo je vzel, dolgo ogledoval in končno jel previdno praskati njeno notranjo steno.

Igra se je končala, dež je prenehal; moji gostje so se odpravljali domu. Eden izmed častnikov, ki so prišli s Korencevim, je nalil dve precejšnji čaši konjaka iz težke steklenice, ki jo je nosil s seboj ter svetloval Korencevu, naj jo izprazni za na pot, da ga ne bo zeblo. Tu se je upiral, trdeč, da ne more več piti. A ker so ga le silili, je Korencev obljubil, da jo počasi izpije.

Vsi, razun mene in Korenceva, so šli vun na stopnice. Jaz sem stal poleg mize in videl, kako ga je Korencev, se hoteč iznebiti konjaka, izlil iz kupice v pepelnik. Nasmehal sem se, da si je znal tako pomagati.

»Ali ne pijete žganjice?« sem ga vprašal.

»Ne rad, toda mučno je zameriti se prijatelju.«

»V podobnih slučajih mora biti človek odločen ter naravnost odkloniti. Izpočetka se nekoliko hudujejo, potem pa to premine.«

Prižgal sem si svalčico in kakor sem bil privajen, vrgel vžigalnice v pepelnik. Iz granate se je prikazal modrikasto žolti plamenček.

»Kaj je to?« me vpraša Korencev prestrašen.

»Vaš konjak,« sem mu odvrnil, smeja se. Toda v tem trenutku se razlegne grozen pok. Soba se je napolnila z dimom. Začutil sem na levem očesu rezko bolečino. Dotaknil sem se ušesa, bilo je krvavo. Kos granate mi je ranil uho, Korencev pa je ležal na tleh in hudo stokal. Prijatelj sta pritekla v sobo, ga dvignila in položila na zofo. Spodnji del lica je bil za polovico odtrgan ter je visel na stran. Prinesli so vode, rjuho iz moje postelje raztrgali za cunje in obveze, dva častnika pa sta se odpeljala na koleselju po brigadnega zdravnika.

»Ali močno boli?« sem vprašal sočutno Korenceva.

»Lice ne preveč,« mi odvrne, »toda tukaj, tukaj!«

Pokazal je z roko na

Dekle iz Ziljske doline na Koroškem ob laški meji.

trebuh. Razpel sem mu hlače, da mu osvobodim boleče mesto, toda z grozo sem videl, da je njegov trebuh raztrgan od granate tako, da so mu jela čreva siliti na dan.

»Boli... boli...« je stokal.

Priložil sem roko k rani ter jo za silo odel, dokler ne pride zdravnik. Z izrazom globokega sočutja sem pogledal nesrečnika z očmi, polnimi solz. Nekdo mu je snel očala. Grozno trpeč se je oziral z očmi proseče vame. Te iste oči, ki so me tako gledale raz zofe dne 15. februarja na dan smrti Pavlovskega in 15. junija, ko je na tej zofi ležal Ivinski. Spomnil sem se, da je danes 15. september.

Nisem odtegnil oces od umirajočega Korenceva. On me je tudi napeto gledal in grozen je bil ta njegov ugašujoč, proseč pogled.

Umril je, preden je prišel zdravnik.

Peljal sem zdravnika domu, poprej pa sem zapovedal svojemu služabniku, naj odnese zofo na polje in jo ondi sežge. Moje povelje je urno izpolnil.

Od tega časa je preteklo dokaj let, toda jaz ne morem z mirnimi očmi videti več kake zofe. Takoj začnem sanjati o črnih, mučeniških, prosečih očeh in pod rokami čutim nekaj živega, razburjenega, toplega in polzkega, kar je sililo vun iz široke rane, provzročene po usodepolni granati, ki je ležala toliko let na moji mizi kot pepelnik.

Sisto e Sesto.

Povest iz Abrucev.

Spisal Henrik Federer. — Poslov. Franc Poljanec.

(Dalje.)

Don Dia je priprl palec v knjigo in se zamislil. To ljudstvo trpi. Lačno je. Revno pride na svet in gre revnejše z njega, ki je vendar tako poln bogastva. Še njega iveri ga ne dolete. Bogu resnično ne bo moglo ničesar o tem pripovedovati, ko tja čez pride, kako dobro je vino z Vezuva, kako sladka sienska potica, kako vesel rimski predpust in kako krasne so Rafaelove stence¹ v Vatikanu. Pozna le svoje paritonske cerkvene zaklade, eno uro na ogled, da mu oči nad njimi slepe. Zatem pa zopet pride tedne dolga delavna revščina, gola, brez bleska.

Roparji so med temi ljudmi. Marsikaj nečednega se na skrivnem govori globoko doli v dolino. Toda ali niso prisiljeni kra-
sti? Morebiti naj bi prosili. Toda tu ga ni, ki bi ga mogli poprositi. Nobenega signora² ni tu gori. Vsi so berači. Torej ne kaže, kakor za cesto leči in premožnim in blagoslovljenim od preobilice nekaj odščipniti. O Bog, kakšen je ta svet!

»Ki je za nas bičan bil,« je molil Peretti. »Usmili se nas!« je temno završalo po cerkvi.

Dobri ljudje so, se je Don Diu naprej snovalo. S kakšno jasno ponižnostjo je Peter Solio pred uro svojo malo grešno butarico odložil in kos za kosom srčno obžaloval. Oči so mu pri tem migale kakor zajčku in se je priklanjal in se častitemu sedemkrat zahvalil za blagoslov. Župnik odločno potegne prst iz psalterija. Saj tako ne spravi nobene vrstice več preko ustnic. Kar venomer mora na ta narodič msliti.

¹ Prekrasno slikane sobane v pepeževi vati-
kanski palači.

² Imenitnega gospoda.

Rad jih ima te neobtesane, molčeče postave tu gori. Čim manj tožijo, tem iskrenejše sočutje ima z njih skrivnimi stiskami. Vsakega desetega aprila morajo, in naj bi morali z lastnih kosti izrezljati, grofu Spenchiju pet in papeškemu legatu v Spoletu še

kunine kože in se zadovolje s svojimi tr-noljicami in suhimi kozami in z vrečami ob sneženem vremenu, samo da vojaški službi odidejo. Tudi gostoljubni so in se ljubijo med seboj brez zvijače. To je njih dobra stran, takorekoč solčna stran njih življe-

K zgodovini velikega ruskega prevrata carjev Romanovcev, ki so pred štirimi leti obhajali 300letni jubilej svojega carovanja.

1. L. 1613 izvoljeni Mihael Feodorovič iz knežjega rodu Romanovcev. — 2. Aleksej Mihaelovič. — 3. Feodor III. — 4. Carica Zofija. — 5. Peter Veliki. — 6. Katarina Aleksejevna. — 7. Peter II. — 8. Ana Ivanovna. — 9. Elizabeta Petrovna. — 10. Katarina II. — 11. Pavel I. — 12. Aleksander I. — 13. Nikolaj I. — 14. Aleksander II. — 15. Aleksander III. — 16. Nikolaj II. V sredini: Bivši carski dvor v Moskvi, kjer stoji sedaj Kremlj. (Glej ilustr. Gl. št. 29, 30. in 31.)

Sedanja ruska vlada:

Knez Lvov,
minister-predsednik.

Kerenski,
pravosodni minister.

Aleksejev,
vrhovni general.

enkrat pet funtov srebra davka plačati. To pomeni premoženje za berače. Pa vselej skupaj spravijo. Sicer bi vtaknili njih bliščečo dvanajstoročno mladeničev v garnizijo v Jakinu ali Perudži. Tega ne marajo. Voj-skovati se ob belem dnevu, na odprtem polju jezdit nasproti človeku, ki me nič ne briga, ga do smrti zabosti ali mu kroglo skozi glavo pognati, to se ustavlja njih pohlevnemu, vljudnemu značaju. Tisto malo zelenjave svojega divjega okraja prodajo in ubito roparsko divjačino in lisičje in

nja. Senčna stran, skrivna, kajpak... toda pred šestimi leti so poslali dragoceni Ma-donin pajčolan, ki je bil prekupcem tisoč zlatnikov, njim pa stotisoč vreden, tovarišem v dolini doli v Surigno, ker je vas po dolgotrajni kuži in suši na pol požgana in na pol sestradana pred njimi ležala. Ubogi bratje naj bi mleko in kruh iz njega naredili. To se jim ne pozabi.

Ta Peretti, kako ti le naprej moliti zna. Kakor kerub. In kako sedaj klice li-tanij poudarja, cerkvenik v sikstinski ka-

pelj' tega gotovo niti polovico tako spret-
no ne opravi. Ta Sesto pravzaprav vsako
reč drugače naredi kot tukajšnji rojaki;
njegov obraz ni nizko, ampak gosposko
oblikovan. In če bi njegovega dečka Poz'da
vteknil v plemiško odelo, bi človek tega
tiča imel za knežjega sina. Tako bela čela
in tenki nosovi in dolgi, srebrnosive oči in
tako mehki, fini, rdečkastorjavi lasje ne
rastejo tukaj. Stavim, ta dva imata ime-
nitno botrinjo. Peretti je visoko ime. Njega
Svetost v Rimu se imenuje tudi Peretti. In
išče sorodnike in brate iz teme nizkega
pokolenja v svojo svetovno svetlobo dvig-
niti, pa jih ne najde. Kaj se ve, kaj se ve!
Le da je ta-le Peretti krotek kot jagnje.

Primož Rožič

padel na ruski fronti,
zadet od kroglice, dne
3. marca 1917. Poko-
pan je na vojaškem po-
kopališču, št. 1411, pri
Šibenju v Galiciji.
Lahka ti hladna zem-
lja gališka!

Oni drugi nastopa kot lev božji. Njegovo
rjovenje se sliši daleč sem preko Italije.
Kralji se tresejo pred njim, in postava in
pravica zopet gospodujeta. Snažno in po-
polno struži papež svet, dokler ne bo po-
doben čistemu in okroglemu nebesu med
njim. Stružec kajpada boli. In deblo
krščanstva ječi pod njim, če se mu železo
zasadi v trde in podivjane mladike.

Tu pridejo sivemu Donaldiju da Diju
na misel vešala in kolci zadnjega tedna. V
božjem imenu, pravica mora biti. Za raz-
bojnika, požigalca, bogoskrunskega tatu je
kolo in sekira in konopec. Toda ti-le gor-
janci se človeku smilijo, ki gredo sedaj
nadnje. Ti so pa drugega kova. Navadni
hudodelci to niso, grešniki, dobro, komu
pa ni tako ime! Santissima Madonna,² pa
vendar ne bom roparjev izgovarjal. Bolje,
da molim!

»Sveta Marija, Mati božja, prosi za nas
grešnike...«

»Zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.«

To visoko in nizko brni cerkvena tam
doli. Župniku postane čudno pri srcu, sko-
ro kot takrat, ko je divja povodenj pljus-
kala okrog kora.³ Njegova stara, tenka
ušesa drobno slišijo. In on zopet sliši tiho
požiranje, kakor od malih valov, nato glo-
danje, zarezavanje, grizenje, sikanje ob
pokopališkem zidu. Ali je to tako močan
spomin, ali kaj?

Po rožnem vencu dá z železnim kri-
žem spoletskega legata blagoslov. Globoko
se priklonijo rute na glavah in s široko
kretnjo se pokrižajo možaki. Toda potem
ne hiti nihče vun, kakor je sicer navada,
da še malo posedé po pokopališkem zidu
in v žareči hribovski mesec ali v milejši
vnebohod zvezd zapoje počasno, dolgo-
časno pastirsko pesem. Celo otroci osta-
nejo.

V zakristiji vpraša Peretti župnika, če
je prav, jutri boljši kelih vzeti in lepšo
mašno obleko obleči.

¹ Slavnostna papeževa kapela v Vatikanu, ki
je večja, kakor večina naših župnih cerkv: 40 m
dolga, 15 m široka, 18 m visoka, okrašena z naj-
globlje zamišljenimi slikami Michelangelovimi: na
oboku stvarjenje sveta, z napovedovalci Odrešenika,
na velikanski oltarni steni pa kot konec sveta ve-
ličastna, strašna poslednja sodba.

² Najsvetejša Mati božja.

³ Del cerkve, kjer stoji veliki oltar.

Kajpa, kajpada, on tako vedno pravo
ukrene.

»Še eno besedo!« Sesto Peretti vzra-
ste kakor nadčlovek suhljatemu, od ten-
kih srebrnih vlaken obdanemu duhovniku
čez glavo in raztegne roke kot železna
kladiva. Njegov beli obraz postane siv kot
kamen. Kremenaste oči se zasvetijo in
gosti mehki lasje žare pepelnato po čelu
navzgor. »Še eno besedo!« grozi mogočno
velikan.

»Povejte vendar, tako povejte vendar,
Sesto!« odvrne da Dia plaho in se ukrivi
pred velikim jagnjetom Perettijem, ki se
kar iznenada za leva nareja.

»Med rožnim vencem so prišli vojaki
iz Spoleta. Za grmovjem ob pokopališču
stoje in hočejo roparje poiskati. Kaj niste
nič slišali? Vedeli smo, da se vse tako iz-
teče in da se ne dá zabraniti. Povejte mi
zdaj: Ali nam boste pomagali kot pastirji
ali nas izdali kot najemnik? Brž!«

Dvignil je desno kladivo nad suho
starčevo glavičico, kot da bi jo hotel, ka-
kor hitro pride iz nje »ne«, z vsemi teles-
nimi pritisklinami, z enim mahom nepo-
streno v tla zabiti, Peretti, to krotko
jagnje.

»Drugega nič ne vem,« kriči don Dia,
»kot da ste dobri ljudje, drugega nič ne
vem in vedeti nočem.«

»Dobro, torej se opravite in pojdite z
nami pred cerkev. Vi ste duhoven, vi se
znate z biriči najbolje pogajati.«

»Čemu alba in plašč? Tak, kakršen
sem! Sedaj ni časa za mašo.«

»Tu,« je s strašnim glasom zapovedal
Sesto, »in tu in tu!« Pri tem je vrgel nanj
naramnico in dolgo belo plateno haljo, mu
prekrižal štolo čez prsi in mu nataknil na

Spomenik padlih junakov.

levo roko čudovito lep, zlato obrobljen
manipelj.¹ Nato je prinesel mašni plašč, ki
se sme nositi le pri sveti daritvi.

»Saj ne gremo k maši,« je v skrbeh
ponovil stari, mali svečenik, pa je zraven
vendar urno pomagal, da so se posvečena
oblačila lepo prišla. Toda pri plašču se
je pa vendar odločno branil.

»Pa večernični plašč vzemite,« je de-
jal hladno Sesto in mu je namesto jutra-

¹ Mašnikova naročnica na levici, iz enakega
blaga kot plašč in štola.

njega mašnega plašča tudi takoj ogrnil
širokega, slavnostnega, škrlatnega večer-
ničnega, o katerem je bilo rečeno v cer-
kvenem zapisniku, da ga je neki burgund-
ski popotni škof tukaj zapustil. Rumeni
plameni so goreli skozi ta težki brokat,
plameni, kakršni so bili tkani v blagu za
francoske zastave. Sicer je moral pa oro-
pani prelat² biti pravi Roland po rasti.
Zakaj kakor je don Dia sedaj priganjan in
tiščen stopal pred oltar, je vlekkel polovico
škrlata kot velikansko vlečko za seboj.
Z oltarja je vzel križ in stopal proti vra-
tom doli, ne da bi vedel, kaj naj sedaj go-
vori, kaj počne. Nobena molitev, noben
primeren obred, sploh nič mu ni na um

Jožef Samotorčan

prišlo razen velikega strahu pred tem, kar
ga je tam zunaj čakalo, in še pred tem, kar
je za njim grozilo z okamenelim Perettije-
vim obličjem. Na desno in levo je spotoma
slišal, kako se praznijo klopi, je videl, kako
ga ljudstvo obsipa in kako Sesto s kotli-
čem blagoslovljene vode in kropilom na-
petega koraka kraj njega stopa. Toda po-
sodo je ta človek držal kot ščit, kropilo pa
kot meč v rokah.

Ko je usnjato zagrinjalo s komolcem
na stran odrinil, mu je ducat napetih sa-
mokresovih cevi v cerkvico nasproti zi-
jalo. Stotnik je dvignil roko kot k pove-
lju: Ogenj! Za dvanajsterimi morilnimi
cevmi je štrlelo dvakrat toliko španskih
sulic in dolgih mantuanskih pušk z njih že-
leznimi okovi v nočni, z migljajočimi zvez-
dami rahlo razsvetljeni zrak. Temno so
ležale kočje nad cesto. Od nikoder ni po-
gledala nobena še tako drobna luč iz vasi.
Na Monte Rossa se je jasno slišalo, kako
veter vleče.

Župnik je odskočil, pa tudi napadalc
niso bili na tak pobožen nastop priprav-
ljeni in so osupnili. Le Peretti je kratko-
malo pomagal kropilno omelo v posodo in
ga podal svečeniku. Instinktivno, kakor
vsako nedeljo pred glavno mašo, ga je vzel
don da Dia in pokropil oborožence, do-
čim je iskreno govoril: »V imenu Očeta in
Sina in Svetega Duha!« Tedaj so vojaki
naklonili svoje strelno orožje, se nevoljno
pokrižali, pa vendar zagodrnjali: »Amen!«

»S kom imamo opraviti, vprašajte,
kurat, s kom?« je cerkvenik zašepetal žup-
niku na uho.

»Zakaj ste se dvignili zoper nas?« je
vzkliknil don Dia v glasnem svetopisem-
skem patosu in še bolj v svojem strahu.
»Kaj zanašate vojsko sem gori, kjer kmalu
ne bo več ljudi, ampak samo še skale? Kaj
hočete od nas? Vodo in kamenje, več ne
moremo dati.«

Stotnik je bil vedno bolj zmeden. —
»Mi nismo nikaki hudodelci,« je zašepetal
Peretti župniku v uho značilno besedo.

»Iščete li hudodelcev tukaj,« je nada-
ljeval da Dia. »Kaj smo mogli zagrešiti ob
vodi in kamenju? Hudodelcev iščite spo-
daj po deželi pri vinu in denarju meščanov.
Če je tu kako hudodelstvo, je to, da smo

² Cerkvni dostojanstvenik.

siromaki in tako malo imamo, kakor veter tam gori na Monte Rossu, in da, kakor on, nikoli iz lakote ne pridemo. Če hočete to kaznovati, potem Gospoda Boga kaznujte. On nas je tako z lakoto skupaj ustvaril. Ne, ne, pojdite od nas in iščite svojih kaznjencev v Florenci ali Rimu!»

»Bravo, kurat!« mu je pošepetnil Sesto.

Don da Dio, ki je bil boječ, pa je vedno imel pošteno mero zgovornosti, ki jo je sedaj sila in Sestova klana beseda še znatno zabelila, je pri zadnjem stavku roteč dvignil desnico, tedaj pa se je v svitu ministrantove svetilke zablestel manipelj in jasno se je videl plemiški grb in trdo, v tujem jeziku Angležev pisano ime okradenega lastnika.

Takoj si je stotnik opomogel iz vse bojazni, je pristopil in rekel: »Mož, odkod imaš pa to dragoceno oblačilo in odkod ta nenavadni križ? Ali tu gori kaj takega raste? Na dan s temi izvrstnimi mojstri! Kje so vaše veziljke, ki delajo srebrne pajčolane za Madono, kakor onega za Surigno? Dajte, pokažite, kako se taka umetnina veže! Vi skrivate še marsikaj podobnega tu notri. Prostor! V imenu Njega Svetosti, prostora!«

Zopet so vojaki dvignili svoje samokrese in so sulice zablestele.

Neumorni župnik je vnovič pokropil z blagoslovljeno vodo sovražno vojsko. Nič boljšega in nič krepkejšega ni vedel storiti.

»Pusti to, pop, samo smodnik lahko pokvariš. Slecí svojo ukradeno obleko, s teboj začnemo, hej, moštvo!« S tem je strgal častitljivemu svečeniku manipelj z roke, drugi so tresli za plašč, eden je pograbil za križ. Tedaj se je vzpel Sesto Peretti bliskovito v svoji vse presegajoči veličini in je treščil poln kotlič blagoslovljene vode stotniku na glavo, da je lobanja zahreščala in je sveta tekočina kakor dež s strehe po njem kapljala. Hkrati je Peretti zakričal, pa ne več v pevskem tonu sakristana, ampak v mogočnem povelju roparskega poglavarja: »Možje, puške na

zaj in rekel kratko in vljudno: »Preberi odlok, Tommaseo!«

Kakor žrd dolg in neoborožen mož je stopil iz kopice. Vzel je iz usnjate torbe zavitek in ga držal proti ministrantovi svetilki, da bi bolje bral. Tedaj je Peretti z eno sapo upihnil vse tri voščence v omrežju. Hkrati je karseda spretni moža-

Metalec ročnih granat L. Morič.

kar župniku pomenljivo namignil v cerkev notri.

»Ne tu, ne tu, v cerkev pojdite!« je prosil don Dia. Tam gori na oltarju šest sveč. Tam preberite! Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega!«

Šli so torej nazaj v cerkvico in ob svitu oltarja, vpričo Madone brez pajčo-

»Naznanja v vednost, da ima v pokrajini Spoleta in Nursije naš služabnik, mejni grof Antonin Saavedro povelje in oblast, skrbeti za varstvo dežele, predvsem za strogo očiščenje cest in se brezbožnemu početju tolovajev, klatežev, roparjev in ubijalcev z vso sodno strogošijo po robu postaviti. Za tatvino nad en cekin je postavljena vrv, za vsak rop enako, za poškodovanje lastnine in imetja, trpinčenje in uboj enako. Če hudodelca vlove pri njegovem početju ali če ima sodišče sicer zadrego, naj se kazni brez sodnega postopanja izvrši. Kdor bandita prikriva, ali se mu sicer naklonjenega izkaže, naj se na ravno tista vešala obesi. Vendar pa naj sodnik poskrbi, da se vsak hudodelec skesan in spokorjen s sveta loči, da telesni smrti ne bo še dušna smrt sledila.«

Smrtna tišina je vladala. Samo večernični plašč se je majhno zgrozil.

Stotnik je namignil s prejšnjo vljudnostjo in sedaj je razvil Tommaseo drugo pergamentno listino:

»Na ponovno pritožbo plemičev dal Pres in dal Ferri, vzvišenega princa Giovannija Massarija di Mugnone, škofa Guerelda in trgovcev iz Jakina, Spella, Nursije, Foligna, Spoleta in Akvile odredimo mi, mejni grof Spoletanski in pooblaščenec svete Stolice:

primo,¹ zaslisi naj se planšarji iz Paritonda;

secundo,² ti, ki se jim dokaže, naj se primejo in naj se stante pede³ kazni nad njimi izvrši;

tercio,⁴ vsakdo, kdor je na sumu ropanja ali potepuštva, naj se izroči in odda sodnji v Spoletu.

V slavnem petem letu papeževanja in s podpisom in pečatom potrjeno od Njega Svetosti papeža Siksta Petega.«

Zopet so se vse glave priklonile, nekatere ženske so z župnikom celo poklekile in veliko mož teh velikih otrok gorovja se je trkalo na prsi kakor pri blagoslovu z Najsvetejšim. Le cerkvenik ni kazal nič vsega tega spoštljivega češčenja in

Konji s tovari provijanta in municije.

Kuhinja na bojišču 2200 metrov visoko.

dan!« — In zastave in križi in rožni venci so klonili, v hipu je izza vsake halje zabliščal samokres ali bodalo.

Sedaj bodite toliko vljudni in se predstavite!« je zavpil Peretti. »Kdo ste, sovražniki ali dobri prijatelji?«

Stotnik je otrsela blagoslovljeno vodo s klobukovih okrajev in se je kratek hip zbral. Nato se je obrnil proti svoji vrsti na-

lana, je začel Tommaseo brati:

»Sikst Peti, služabnik služabnikov, namestnik rimske cerkve in upravitelj lastnine svetega Petra...«

Ob teh polnodonečih imenih so se vaščani in vojaki globoko priklonili. Toda najgloblje don Dia. Po celi cerkveni ladji je zašumela trda, mogočna svila njegovega plašča ob poklonu.

strahu. Ampak vrat je stezal s skalnato glavo vedno gotoveje kvišku med branjem razglasa, in med tem, ko so se izgubljali vzdihli ljudstva v temino, se je svetilo njegovo lisičjesivo teme v luči šesterih sveč

¹ Prvič.

² Drugič.

³ Brez odloga.

⁴ Tretjič.

kakor gorski vrh, ki ga noč zadnjega zaseže. In nad njim se je bliščal nekdo še bolj nepremagljivo in se celo smehljal izpod vranječrnih kodrov, rdečih lic in otroško plavih oči: Madona brez pajčolana v oltarju.

»Kako je bilo temu podpisanemu papežu ime, preden je na prestol prišel?« je tedaj vprašal Sesto z bobnečim glasom. Zopet je vse utihnilo, zakaj vprašanje je imelo glas mogočnjaka, ki ne stoji pred sodbo, ampak sam sedi na sodnem stolu.

»Felice Peretti,« jih je več vzkliknilo.

»Ali ni bil sin viničarja v mejnih grofijah, sin Gianbattista Perettija?«

»Da, Felice Peretti iz Grottamara!«

»Dobro, torej počiva oče tega papeža tu zunaj pred cerkvenimi vrati, in jaz, pogledajte me, jaz sem njegovo dete, prav tako kakor Sikst Pétí.«

Smrt ne more bolj otopiti kakor ta tišina, ki je sedaj nastala.

»Povejte, Prečastiti, ali niste Vi lastno-ročno blagoslovili mojega očeta tam zunaj in mu prvo lopato zemlje vsuli na krsto? In ali niste podpisali mojega pisma kardinalu Feliksu Perettiju z latinskim stavkom in svojim imenom in ga v Rim poslali, ko je moj popolbrat od tam hotel zvedeti, kje živi njegova revna družina in kako bi ji mogel pomagati? Perbacco,¹ takrat sem se smejal, zdaj pa vpijem k njemu: pomagaj brat, sedaj te je nam treba!«

Ozrl se je v Poz'da, toda dečko ni prikal: da! Tega ni poznal: pomoči.

Te še nikoli ni potreboval.

Vojaki so v neskončnem presenečenju svoja bradata usta široko odprli. Toda mali duhovski starček z ohlapnim plaščem in biretom² postrani je mogočno kimal z drobno glavo za deset Poz'dov, in tako mokri so bili njegovi nemi pogledi in tako bled je postal Sesto sam med govorjenjem, da je resnico njegove izpovedi vsakdo takorekoč z rokami prijemal.

»Vi da ste...« je kapitan navsezadnje spravil preko težkega jezika in se je spoštljivo za korak umaknil, »... brat našega svetega Očeta v Rimu!«

»Čakajte,« je zapovedal Sesto na kratko in izginil v zakristiji.

Polglasen pogovor se je širil od glave do glave doli po oboroženem hodniku sredi cerkve. Kaj nam je sedaj storiti? ... Ali bo mogel dokazati? ... Ali se ne sliši vse kot pravljica? ... Toda tat je tat in morilec ostane morilec! Papež je prisegel v svojo sivo brado, da bi svojemu lastnemu očetu ne prizanašal. Pst, pst! Sedaj se velikan vrača! ...

Sakristan je prinesel staro cerkveno knjigo, s katere sta dva srebrna zaklepa kaj veselo bingljala v to tako neveselo uro. Odprl je list pri sredi, na vse strani. Bil je z dobrim, gostim črnilom počekkan. Nazadnje ga je zapovedovalno ponudil župniku. In s tresočim glasom je začel starec brati svoje pisanje: »Anno Domini 1576 obiit in hacce villa Paritondense Joannes Baptista Peretti, nonagenarius, ex Ancona, quem sepului die septimo Octobris 1576. Natus 1486, pater Sixti, vulgo Sesti, sacellani nostri, ex posteriore, Eminentiissimi D. D. Princ. Cardinalis, Felicis Peretti, ex primo motrimonio. Cui Deus indulgeat! R. I. P.«¹

¹ Nedolžna italijanska kletvica, dobesedno: pri Baku (bogu pijancev), iste moči in veljave kot pri nas n. pr. primojdunaj!

² Črna, trioglata duhovska kapa.

³ V letu Gospodovem 1576 je umrl v tej vasi Paritundu Janez Krstnik Peretti, devetdeset let star, iz Jakina, ki sem ga pokopal dne 7. oktobra 1576. Rojen 1486, oče Siksta, po domače Sesta,

»Oče Njega Prevzvišenosti,« je ponavljal bralec po domače, »prečastitega kardinala in cerkvenega kneza Feliksa Perettija!«

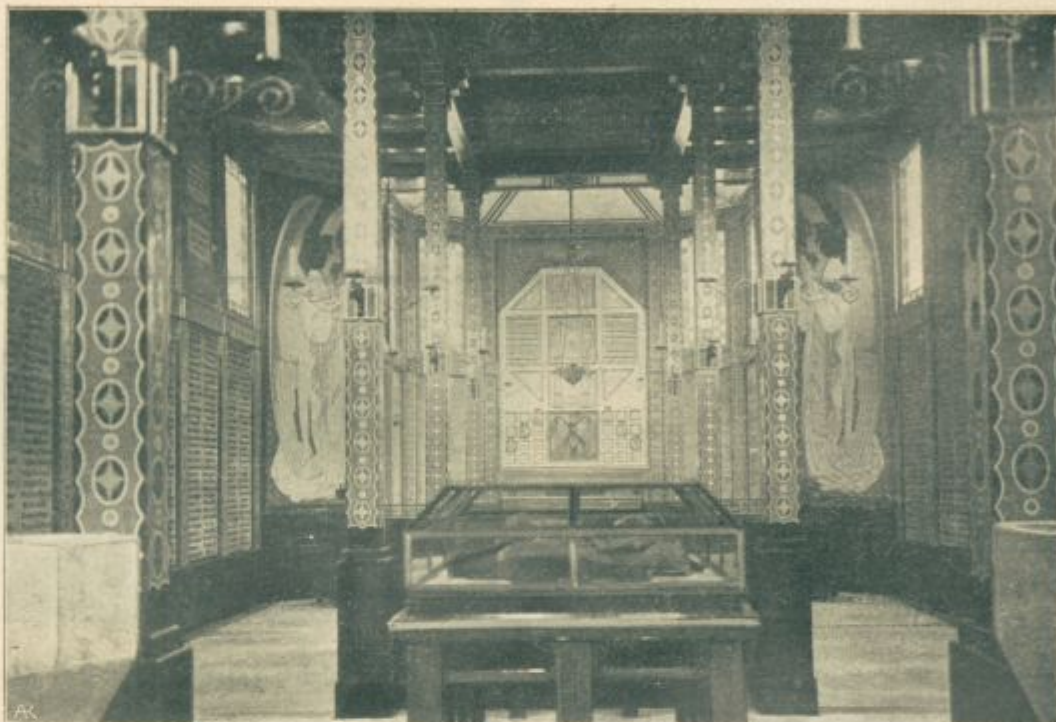
Tako je bilo zapisano, tako se je bralo, tako je bilo. Stotniku se je vrtelo. Moštvo pa ravno toliko, da se ni cerkveniku, nad katerim se je bliščal bratov škrlat, ne, sedaj sneg papežkega oblačila, do pasu priklonilo.

Ponosno se je ozrl Sesto po polni, do smrti presenečeni cerkvici. Nato pa je pri-

stite dotlej le v miru. Jaz sem porok zanje. Tako je najbolj pametno.«

»Tako je najbolj pametno,« je zamrmral olajšanega srca tudi stotnik.

Še tisto mehko poletno noč so korakali vojaki s Sestom Perettijem in njega sinom Poz'dom doli proti Surignu. Zvezde so se lesketale nad temnimi gorskimi grmadami, male vodice so ščebetale v prepadih, volk je tulil nad bratsko planino in za belim, hladnim čelcem papeževega vnuka so se utrinjale prelepe podobe. Marmornati

Notranjščina spominske cerkve pod Krnom na Gorškem.

Ob straneh so imena padlih junakov.

stolpi, kupole stolnic, visoki mostovi nad rekami, ki se je pod njimi bliščalo nedopovedljivo široko vodovje, dalje topovi in vzklikajoče-oblečene častne straže, zvonjenje prav do oblakov, počestni boji, trojna krona stričeva! In med temi čudesi je vzletavalo srce dečkovo kot gorski sokolič za čudnimi dogodki.

V Paritundu je medtem tolažil don da Dia Petra Solija, ki je v ranem jutru, na svojih hišnih stopnicah sedeč, poslal svojo staro hribovsko dušo proti vrhovom sibilskih gora. Perettijevka, hkrati za možem in sinom žalujoč, je čuvala ob mrliču z izrazom vdove. Toda vsakdo je vedel, da je ni ta mrlič, ampak da sta jo dva živa za vdovo naredila.

V zapuščeni cerkvici pa se je smehljal, potem ko je vseh šest sveč dogorelo, še jasno in neobupano, kakor taka, ki je sama sebi luči dovolj, Madona brez pajčolana.

(Dalje.)

Razno.

Ribje bolezni.

Ni vedno res, kar pravi narodna pesem: »Kak' rib'cam luštno je« in kar pravi pregovor: »Zdrav kakor riba«. Tudi urne prebivalke vodâ nimajo tako brezskrbnega življenja, tudi ribe obolâ in znano je, da pride nanje celo kužna bolezen, ki izprazni jezera in ribnike in dele morja. Žalostno gleda ribnikar, kako mu poginja karpov rod vsled kuge ali druge bo-

jel svojega vitkega, rdečelasega sina za roko in je mirno zapovedal:

»Slišali ste. Sedaj peljite naju dva v Rim. Nase in na svojega otroka vse jemljem. Brat sam naj naju sodi. Druge,« je sklenil z milejšim tovariškim glasom, »pu-

našega cerkvenika, iz drugega, Njega Prevzvišenosti Gospoda Gospoda kardinala in kneza Feliksa Perettija pa iz prvega zakona. Bog mu grehe odpusti! Naj v miru počiva!

lezni, žalostno gleda ribič, če pokriva morje gosta sluzasta plast, ki se imenuje bolezen morja in ki je tolikim ribam v pogin. Vemo, da obole in poginejo ribe, ne vemo pa dosti o vzroku in še manj o pripomočkih, da bi ustavili bolezen; mogoče tudi, da so vedeli prejšnje čase več o tem, saj človek pretehtuje eno in pozabi drugo, vsega pa ne more pregledati in premisliti. V novejšem času se je obudilo zopet zanimanje za ribje bolezni, vojni čas pa je spoznal, da so nam ribe dragoceno živilo, katero je treba varovati. Preiskovalcem so bile za poizkus ribe v akvarijah. Na čem obole ribe? Na marsičem, kakor mi drugi. Riba se udari, si pokvari želodec, se prehladi, se tepe, morda oboli tudi vsled žalosti. Zunanje poškodbe se zdravijo le težko, kajti ribi, ki mora bivati vedno v vodi, je težko obvezati rane; ako visi kaj od ribe, recimo plavuti ali rep, vzame zdravnik škarje. Mi ljudje se kopljemo in učimo se plavati, da bi se utrdili. Mislili bi torej, da je riba, ki biva vedno v vodi in plava skoraj vedno, zelo utrjena, pa je ravno obratno. Riba je jako podvržena prehlajenju, če menjuje toplina hitro, občutljive za izpremembo so celo take, ki bivajo stalno v mrzli vodi. Prehlajenje vpliva pri ribi pogostoma na zmožnost plavanja, ker je njen mehur jako občutljiv; taka obolela riba se ne vzdrži na površju, polega po dnu, se obrača težko in pada nazaj, ako se hoče dvigniti, diha težko, krma ji ne gre. Začetkoma je še mogoče, da pomagaš ribi. Spravi jo v akvarij, ki se lahko kuri, in segrej vodo polagoma na $+30^{\circ}\text{C}$. V tej topli vodi pusti ribo par dni, potem jo spravi zopet v navadno mrzlo vodo. Prehlad povzroči tudi, da popusti ribja koža in se odluči, narede se luknje do ribjega okostja, v teh luknjah se naselijo bakterije in riba pogine. Taka je tudi, ko se ranijo ribe ob drgnjenju ob kamnih in kadar se obgrizujejo. Rana, ki se prisadi, ne ozdravi rada. Profesor M. priporoča po svojih izkušnjah raztopino hudičevega kamna, močno 1 do 2 odstotka. Nanese se s čopičem na rano. Ko je objedel kamen rano, je treba kopati ribo v solni raztopini, na 1000 delov vode 7 delov soli. Ako se naredi na rani tur ali mehur, ga je treba prerezati, da izteče vsebina, in dobro izprati s slano vodo. — Riba po akvarijih si pokvari dostikrat želodec in dobe zapeko, ki uniči mnogo rib. Taka riba ne žre, ne da blata od sebe, leži po širokem na dnu in je napeta. Nekateri so domnevali, da bi moralo pomagati ribi trenje telesa, kakor pomaga ljudem. Zato vzamejo ribo z desnico na mokro desko in jo terejo z levico. Mogoče, da pomaga. Dober lek pa je ricinusovo olje, ki se vbrizga po majhni stekleni cevi. Pri tej operaciji je treba držati ribo na mehki odeji na mizi, da se ne pobije, če uide. Nekatere ribe so prav mirne pri vbrizganju, ali ne vse, in najbolj sitne so opolzke jegulje; kako se izmakne riba iz roke, ve pa vsakdo, ki je imel kdaj to gladko stvar v rokah.

Najhujše ribje bolezni so pa one, ki jih povzročajo živalske in rastlinske zajedalke. Teh je na tisoče, drobnih in velikih. Profesor Hofer je popisal 14 bolezni, ki se razvijejo vsled naseljenja bakterij. Jako otrovna je bolezen luskín. Mešički luski se vnamejo in napno, luskine izpadajo. Marijana Plehn je našla bacil te bolezni. Tako obolele ribe je treba vzeti iz rib in akvarijev in jih vreči v ogenj, ker jim ni pomoči; da bi jih dajal mački ali porabil za svežo ali suho krmo perutnine, ni varno, tako bi se bolezen kar naprej prenašala.

V starih ribnikih dobimo ribe, ki jim raste res mah na glavi, kar jim ne škoduje ravno posebno. Plast mahu se sicer lahko odstrani z nožem, vprašanje pa je, če ozdravi odprta koža. So pa druge rastlinske zajedalke, ki niso tako nedolžne, te se zasedajo v kožo in

odganjajo. Od take ribe visi vse polno nitk. Kadar dožene zajedalka svoje odganjke do ribjega mesa, jame riba hirati ali pogine nagloma. Za take ribe nasvetuje Hofer umivanje z raztopino hip-kalija, kar pa ne mora dosti pomagati, ker sedi bolezen v koži. Pač so dognali v akvarijih, da poginejo zajedalke, če se zatemni akvarij in naliije vanj čista voda, ki je bogata kisika. Neke vrste teh zajedalk narede motne pege na bokih in na hrbtu ribe. Pri preiskavi se vidi, da je v majhnem okolišu na tisoče zajedalk. Riba pogine. Druga taka stvarca se zaje v kožo in naredi majhne mozolje, ki se razširijo do plavut, škrb in gobca. Nato se odluči riba in pogine. Naravno zdra-

obole živali na sopilih in na prebavilih. Bolezni na sopilih prinesejo živali večinoma že s seboj ali jih dobe, ker jim ne prija podnebje. V tem slučaju se ne da kaj prida pomagati in žival — včasih prav dragocena — pogine. Pri želodčnih in črevesnih boleznih pa pomaga deloma izlakotenje, deloma zdravlila, saj dobe te bolezni živali večinoma od nespametnega krmljenja in od slaščic, katere jim prinaša občinstvo.

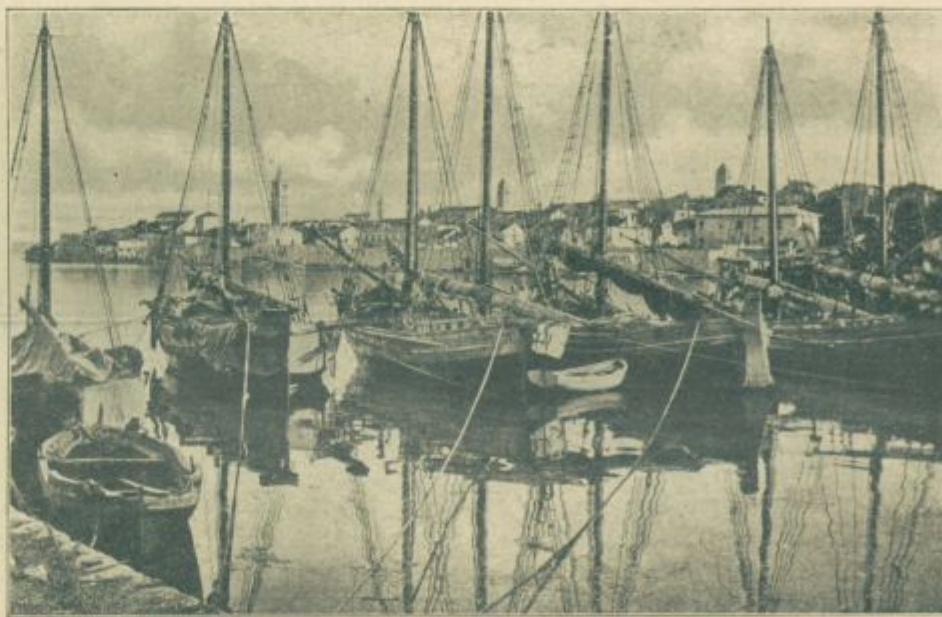
Je vsakovrstnih čudnih slučajev. Tako si je bila zlomila na Dunaju lepa čaplja dolgi kljun ravno po sredi in ni mogla uživati vsled tega hrane. Bila bi poginila, da se ni zanimal zanjo zobar, ki ji je naredil nov dolg kljun

Naše Jadransko morje: Otok Kri.

vilo za to bolezen je čista tekoča voda. Veliko se je sicer poizkušalo zoper te zajedalke, ali sitnost je ta, da škoduje strup, ki bi jih zamoril, tudi ribam. Nekateri dokazujejo, da je pomagala slana kopel, drugi trde, da so ozdravile ribe kljub slani kopeli, ker ni slana voda primerna ribam sladkih voda. Sploh je težko razsoditi, s čim naj se zdravijo ribe, ker je njih organizem tako zelo različen od našega. Bolje je, da varujemo ribe bolezni, da

iz aluminejeve bronce. Čaplja bi bila živela še lahko dolga leta, ker ji je služil njen umetni kljun izborna, a spravila jo je s sveta zavist tovariša, ki jo je umoril z enim samim hudim kljuvajem. — V hanoveranskem zverinjaku so operirali slona in so rabili tedaj prvič pri živalskih operacijah uspavilo. Velikih močnih živali vobče ne morejo rezati, ne da bi jih uspavali poprej, mlajše živali, tudi one velikih vrst, so bolj mirne in naravnost

Naše Jadransko morje: Luka na Rabu.

opazujemo, kaj jim koristi in kaj škoduje, potem si bomo ohranili ribe v ribnjakih in potokih zdrave.

Operacije na živalih.

Ravnateljem ali lastnikom zverinjakov prizadevajo obolenja živali velike skrbi. Kjer je, kakor večinoma v glavnih mestih, živino-zdravniška šola, se že dobi pomoč. Večidel

čudno je, koliko prenese kaka taka žival, ne da bi se upirala; zdi se, da umeva, da ji bo koristilo to, kar delajo z njo. Močnemu staremu volku so uravnavali zlomljeno kost, ne da bi ga bilo treba zvezati; sedel je mirno in opazoval pozorno, kaj se godi z njegovo nogo. Kdo se ni spomnil pri tem na leva, o katerem smo brali v šolski knjigi, da je pokazal svojo bolno šapo nekemu sužnju in da je bil vse življenje hvaležen in zvest sužnju, ki mu je izvlekel trn.

Tudi operirane živali v zverinjaki gledajo nekam hvaležno v zdravnike, katera hvaležnost, če je občutijo res kaj, seveda ne bi branila, da ne bi raztrgala zverina zdravnika, ko bi mogla priti zdrava do njega. Povest o sužnju in o levu je sicer zelo lepa, ali takih levov je malo in mogoče, da je bil tisti lev edini svoje vrste.

Prepirljivim opicam je treba odščipniti ostre zobe sekavce, s katerimi grizejo svoje tovariše. To se zgodi najlaže, če zajamejo opico v mrežo. Obvezane živali si odtržejo rade z zobmi obvezo, zato dobe za vrat tako širok lesen ovrtnik, da ne morejo z zobmi do obveze. Sploh pa ni živalim potreba zdravnika in zdravitelja za vsako malenkost, ker je v njih velika odporna sila napram bolezni. Par dni posta pozdravi notranje bolezni, rane se celijo rade same od sebe, posebno če je živali mogoče, da jih obliže, pa tudi če ni mogoče, se zacelijo rade. Majhni živali dihurjeve vrste je razgrizel njen sosed nogo. Žival je ležala več dni v miru in si je obližovala pridno nogo, ki se je prav lepo zarastla. Slučajev, da se zaraste zlomljena kost pri živali, ne da bi bilo treba obveze, je mnogo, posebno ptičje kosti so čudovito zarastljive; treba je samo, da miruje žival z zlomljeno kostjo. Splošno so opazili živinozdravniki, da škoduje živalim razburjenje pri operacijah, ki je v zvezi z ulovljenjem in držanjem. Pri jelenih v zverinjaki je potreba operacije na rogovih, ker so včasih naravnost besni. Jelena privabijo s krmo, mu vržejo urno močno vrv pod rožo, trije močni možje ga drže, četrti mu odpili urno rogovje. Zgodilo se je, da je poškodoval pri takem delu jelen svojega varuha na smrt. Bolnim zverinam ni nikdar mogoče vlti zdravila, ki ima količkaj poseben duh ali slast, ravno zato pogine toliko zverin vsled notranjih bolezni.

Pogačniku, ki je sedaj podpredsednik, pa seveda nima upanja, ker je slovanskih poslancev premalo in bodo Poljaki kakor vedno vlekli bolj z Nemci.

A.: „Dozda si bil zmiraj za vojsko, sedaj si pa naenkrat za mir! Kako je to?“
B.: „Pst! Moja snaha je prišla in ostane do konca vojske pri nas.“

Cesar in cesarica na Poljskem.

Poljaki niso nič kaj zadovoljni, da jim niso že dali obljubljenega samostojnosti. Nedavno je bil cesar na Poljskem ter je Poljakom zagotovil, da se jim bodo izpolnile njih opravičene zahteve, in sicer v državnem zboru. — V Galiciji pa prebiva tudi polovica Rusinov in cesar ve, da se tudi tem ne sme delati krivica. Rusini zahtevajo, da se Galicija loči v rusinsko in poljsko ter da tudi Rusini dobe svojo narodno samostojnost. Videti je, da je reševanje poljskega vprašanja trd oreh za naše državne in da to ne pojde tako gladko, kakor so si to mislili Nemci, ki bi bili radi izrinili Poljake iz državnega zbora in si tem potom zagotovili večino nad Slovani. Avstrijo morajo vladati po avstrijsko, vsem narodom pravično, kakor to zeli naš cesar.

Novi sovražniki.

Ljudje veliko govore o miru, medtem pa se le sovražniki vedno množe. Kitajci, ki štejejo 400 milijonov ljudi, so baje že napovedali Nemcem vojsko. Precej lažje je na Kitajskem morju, ki pripadajo Nemcem; te bi predvsem Angleži radi dobili, ker jim podmorski čolni neizmerno škodujejo. Kitajska nima velike armade, vendar je

število vojakov v zadnjih letih zelo naraslo. Nemški in japonski častniki so leta in leta urili kitajske armade. Sedaj to gotovo nadaljujejo Japonci sami. Če bodo vojsko še nadaljevali, dobe na Kitajskem vojakov, kolikor jih hočejo.

Najhujši sovražnik po vseh državah pa je pomanjkanje živil. Ne gre trditi samo nam za vsakdanji kruh, tudi po drugih državah se oglašajo nepovabljeni gosti, kruta lakota. Iz Indije poročajo, da je bila tam suša in da je vsled slabe letine velika lakota. Angleži bodo tepeni s tistim orožjem, ki so mislili z njim nas premagati.

Na bojiščih

je zelo živahno na Francoskem. Tam se bijejo že mesec dni strašni boji. Francozi in Angleži napadajo z velikimi silami. Nemci se branijo z veliko močjo. Stotisoči so padli, pa bitka se ne odloči na nobeno stran. — V Macedoniji poskuša tudi Sarraill svojo srečo pa mu ni mila, ker dosedaj so Bolgari še vse napade odbili in obdržali vse svoje postojanke. — Na laškem in ruskem bojišču je še vse bolj mirno in tiho, vendar je tudi na teh bojiščih pričakovati hudih bojev, ker je vreme ugodnejše in se je približal tisti čas, o katerem sveto pismo pravi, da gredo kralji na vojsko. — O miru je vse tiho; morda je to dobro znamenje, ker vselej se je še vse skazilo, kadar so veliko govorili o miru.

Zabranite škodo

ki jo v vsakem gospodarstvu povzroča mrčes. Rastline na vrtu, živila v kleti, obleka v omara, živila v hlevu, jedila v kuhinjski shrambi so izpostavljeni napadom škodljivca mrčesa, kakor listnih uši, prašic, moljev, škurkov, uši, bolh in stenice. Bolhe, uši, stenice in muhe prenašajo bolezenske kalle, ki ogrožajo človeka in živali. Potrebno je torej, da se v vsaki hiši uporablja Fellerjev priznani mrčesni prašek „Elsa“. Po poročilih tisočev, ki so ga že uporabljali, učinkuje nenavadno hitro in varno proti vsakovrstnemu mrčesu. Kamor se ga potresa, uniči ves mrčes z zalogo vred. Fellerjev mrčesni prašek „Elsa“ ni mogoče nadomestiti z nobenim drugim. 4 pušice stanejo na vse kraje 6 kron, 1 pušica — če se naroči hkrati z drugimi izdelki — 1 krono 30 vin. Zavoj in poštnina K 230 več. Natančno navodilo je priloženo. Ti izborni izdelki se naročajo edino pristni pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska).

S seboj vzeti

je mogoče Fellerjev bol lajšajoči, osvobodilni mentolov črtnik zoper migreno z znanom „Elsa“, ki stane samo 1 krono in se brani v leseni pušici. Poljaki delave, hribelazi itd. ga uporabljajo za ohlajitev pri prehodu vročini, za preprečevanje solčnega pika, damo ga uporabljajo zoper migreno, glavobol, vsled prijetnega duha učinkuje oživljajoče in brani pred žuželkami. Pri pikih žuželk odstranja trganje v koži, zabranja ordečenje in vatečenje kože. Rabi se ga lahko dolgo časa in stane samo K 140. Ti mnogo tisočkrat preizkušeni izdelki se naročajo pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska). — Da se prihranijo poštninski stroški, se lahko naroče obenem še drugi tu priporočeni ali splošno znani izdelki, n. pr. močno francosko šganje, cimetove, Hofmannove kapljice (sucat stane samo K 430), dalje švedske kapljice, balsamova tinktura itd., enako tudi vse pomade za lica, za lasi, vsake vrste čaj, prsni čaj, razkrajajoči čaj, pristni kitajski čaj, vsakovrstni sirupi, prsni sirup, prašek zoper kašelj, jedilni prašek in vse druge kapljice, tinkture itd., kakor jih pozna lekarniška veda. Zavojina in poštnina K 230 več.

Hranite se bolje

in pozdravite ter poživite svoje slabotne sivoce s tečno brano. Za zdravega, krepkega človeka je tudi suh kruh redilna hrana, iz katere more črpati moč in veselje do življenja. Majhni otroci, slabokrvne, bledice osebe, doječe matere, slabotne, bolne in bolehalne starejše osebe in take ki so prestale kako bolezen ali napore, otroci z begavkami ali kadar dobivajo zobe, otročnice in druge slabotne osebe pa ne morejo uživati navadnih jedil, ker so večinoma prelahki za prebavljanje navadnih jedil. Take osebe potrebujejo torej posebno lahko — lahko in lahko prebavljivo in obenem jako redilno hrano, in ta je Fellerjevo pravo Doršev o rjbe o lje. To nima slabega okusa in ne duha, zato je jako prijetno za uživanje. Tudi otroci ga pijejo radi. Doršev ribje o lje priporočajo mnogi profesorji in zdravniki, ker tvori kri in mišice, pospešuje pri otrocih rast kosti in rast sploh, blagodejno in krepčajoče vpliva na spolne organe, na vrat, prsi in pljuča. Edino pravi od lekarne E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 331 (Hrvatska).

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovár,

Po svetu.

Zbornica poslancev.

Koncem meseca majnika se bodo po treh letih zopet zbrali avstrijski poslanci na Dunaj. — Sedaj iščejo predsednika za državni zbor, ker se je dosedanji, Silvester, odpovedal. Nemški narodni klub ima največ poslancev, zato pravijo, da gre njemu pravica, določiti predsednika. Imenovali so dr. Grossa, načelnika kluba, pa baje le zato, da se ga od načelstva iznebijo, ker njih listi pišejo, da za predsednika državne zbornice ni sposoben. — Koroški Dober-nig bi bil tudi rad, pa ga slovanske stranke ne marajo; listi so pisali tudi o vitezu

Framydol

je sredstvo, ki pomilja rast las tako, da rdeči, svetli in osi-vel lasje ter brada dobijo trajno temno barvo. — 1 steklenica s poštnino K 270.

Rydyol

je rožna voda, ki naredi blede lica nežno rde-ča. Učinkuje čudovito. — 1 steklenica s poštn. K 245 (povzetje 55 vin. več.)

Naroča se pri:

IVAN GROLICH, drogerija pri angelu, BRNO št. 365, Moravsko.

Srbečica, hraste, garje, pege

so bolezni, ki zahtevajo največje opreznosti. Najbolj zanesljivo in izdatno sredstvo proti njim je

„PARATOL“-MAZILO

ono ne ogrdi in je brez vonja, zato ga lahko uporabljamo tudi podnevi. Veliki lonček K 3.—, dva velika lončka K 550. — Paratol-prašek varuje občutljivo kožo. Ena škatla K 250. Oboje se naroča proti povzetju za naprej vposlani znesek pri: PARATOL-WERKE v Budimpešti VI-26, Eötvös-u. 28.